

Παραδοσιακά Μικρασιάτικα κεντήματα

Οι λαϊκές τέχνες τῶν Ἀλησμόνητων Πατρίδων, πού ἀσκοῦνταν σέ οἰκοτεχνική ἢ βιοτεχνική βάση, συνθέτουν ἕνα μεγάλο κεφάλαιο τῆς συνολικῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς.

Ἀνάμεσα σ’ αὐτές τίς λαϊκές τέχνες προέχουσα θέση κρατάει ἡ κεντητική· καί εἶναι γνωστά τά ἀριστουργηματικά ἐκεῖνα κεντήματα, οἱ λεγόμενοι «τσεβρέδες», πού φιλοτεχνοῦσαν οἱ Ἑλληνίδες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καί πού ξεχωρίζουν φανερά ἀπ’ ὅλα τ’ ἄλλα ἑλληνικά κεντήματα. Ἡ διαφορὰ βρίσκεται βασικά στό αἰσθητικό μέρος, ἀφοῦ τά Μικρασιατικά καί Θρακικά κεντήματα θυμίζουν Ἀνατολή. Κι αὐτό εἶναι φυσικό, ἀφοῦ τό Βυζάντιο περιελάμβανε στά ὄριά του τόσες ἀνατολικές περιοχές, ὅπου οἱ Ἕλληνες κάτοικοι δέχτηκαν ποικίλες ἐπιρροές, σέ κάθε ἐκδήλωση τοῦ κοινωνικοῦ τους βίου (...). Σ’ ὅτι, ὅμως, ἀφορᾷ τά κεντήματα, μπορούμε νά ποῦμε πώς οἱ Ἑλληνίδες κεντήστρες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης ἐναπόθεσαν πάνω στίς δημιουργίες τους ἕνα ὕφος πού ἀποπνέει ἀτμόσφαιρα ἀνατολικῆ-βυζαντινῆ-κλασικῆ ἑλληνικῆ.

Ἡ λέξη «τσεβρέδες» εἶναι τουρκική καί σημαίνει κύκλος, περίγυρος, τριγύρισμα – τελικά, ἐργόχειρο. Κι αὐτά τά ἐργόχειρα ἦταν φτιαγμένα κυρίως πάνω σέ τετράγωνα καί ὀρθογώνια σχήματα. Σύμφωνα μέ μιὰ ἀποψη, ἡ λέξη τσεβρέδες (κύκλος), προέρχεται ἀπό τό γυρίνι καί, μ’ αὐτό, οἱ Βυζαντινοί ὑποδηλοῦσαν τόν κεφαλόδεσμο, πού στίς δύο ἅκρες εἶχε κεντήματα. «Ξεκίνησε», λέει ἡ Ἀθηνᾶ Κερεστερτζῆ, «σάν στοιχεῖο ἐνδυματολογικό καί κατέληξε νά εἶναι στοιχεῖο διακοσμητικό. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι ἐκεῖνο πού ἀποδεικνύει τήν ἑλληνική προέλευση τοῦ τσεβρέ εἶναι ἡ χαρακτηριστική του βελονιά: μιὰ βελονιά διπρόσωπη, πού δημιουργεῖ δύο ἴδιες ἐπιφάνειες καί ἀπό τίς δύο πλευρές τοῦ ὑφάσματος. Ἔτσι κεντοῦσαν στό Βυζάντιο τά αὐτοκρατορικά ἄμφια.

Πρέπει, λοιπόν, τό μακρόστενο κεντημένο πανί πού συναντᾶμε στίς μέρες μας νά εἶχε κάποια σχέση μέ τά κεντημένα βυζαντινά ἄμφια». (...)

Τά ἑλληνικά, Μικρασιατικά καί Θρακικά, κεντήματα διακρίνονται ἀπό μιὰ φιλόκαλη καί πειθαρχημένη λιτότητα καί ἔχουν ἔκτυπη πάνω στά μοτίβα τους, τά κεντημένα μέ χρωματιστές καί χρυσές κλωστές, μιάν εὐαισθησία, ἐνῶ ἡ καλλιτεχνική τους ἐμφάνιση ἀναδίδει μιὰ λυρική διαύγεια καί εἶναι ἐκφραστική τῆς λεπτῆς τέχνης καί τῆς καλαισθησης διάθεσης τῆς Ἑλληνίδας κεντήστρας. (...)

Τά παραδοσιακά Μικρασιατικά καί Θρακικά κεντήματα εἶχαν πάντα τή λειτουργικότητά τους μέσα στό σπίτι, μέσα στόν κοινωνικό ἑλληνικό βίο (...). Τά κεντήματα αὐτά δίνονταν καί σάν γαμήλια δῶρα τῆς νύφης στά μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ γαμπροῦ.

ΓΙΑΝΝΗΣ Π. ΓΚΙΚΑΣ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ

Πρώτη γενιά Μικρασιατῶν

Κατερίνα Χατζημιχαήλ-Γαβριηλίδου	Σελεύκεια
Ἑλένη Δημητρίου	Ἀλλάγια
Ἰωάννα Γαβριηλίδου-Εὐγενίδου	Μερσίνα
Εὐαγγελία Ζάμπογλου	Ἀλλάγια
Κάκω Ἰωάννου	Ἀττάλεια
Μαρία Χρίστου-Καρούζη	Ταρσός, Μερσίνα
Καλλιόπη Μουπαγιατζῆ	Σίλλη Ἰκονίου
Ἑλένη Βοριᾶ-Πανοπούλου	Φιλαδέλφεια
Χριστίνα Γαβριηλίδου-Προδρόμου	Ἀνεμούριο
Φρόσω Ρωσσίδου	Κωνσταντινούπολη
Ἑλένη Σαββίδου	Ἀλλάγια
Ἰωάννα Ἰωσήφ Σαράφη	Ἀττάλεια
Παναγιώτα Σουλιάδη	Προύσα
Μαρία Χαραλαμπίδου-Στασοπούλου	-----
Ἄρτεμις Σαράφη-Τοπούζη-Αὐγερινοῦ	Ἀττάλεια
Παναγιώτα Χαραλάμπους	Μπαλαντζίκ

Δεύτερη γενιά Μικρασιατῶν

Μαίρη Βαρβάλλα	Αἰδίνιο
Ἰωάννα Ζάμπογλου	Μερσίνα
Μόνα Σαββίδου-Θεοδούλου	Ἀλλάγια
Ναδία Σαράφη-Κακουλλῆ	Ἀττάλεια
Βέτα Εὐγενίδου-Κυπριανοῦ	Μερσίνα
Εὐγενία Παπαδοπούλου	Ἀλλάγια
Μαρία Περατικοῦ-Κοκαράκη	Σμύρνη
Δέσποινα Πεύκαρου	Σμύρνη
Νίτσα Στασοπούλου	Ἀνεμούριο

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΕΛΕΤΗΣ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ

Χαιρετισμός

Μόνα Σαββίδου Θεοδούλου
Πρόεδρος του Συνδέσμου

Σύντομη Όμιλία

Ναδίνα Σαράφη Κακουλλή
Καθηγήτρια Κεντητικής καί συντηρήτρια
Μικρασιατικού Κεντήματος

Έγκαίνια

Αγνή Παπαευσταθίου
Ανώτερη Λειτουργός
Χειροτεχνίας - Οικοτεχνίας
του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου,
Βιομηχανίας και Τουρισμού

Δεξίωση

Τα σχέδια των κεντημάτων που κοσμούν το πρόγραμμα
ἀνήκουν στην Άρτεμη Σαράφη Τοπούζη Αύγερινου
(1η γενιά) καί τη Ναδίνα Κακουλλή (2η γενιά).

Μικρασιατικό Κέντημα

Ὡς τήν τραγική ώρα τῆς καταστροφῆς πού ἔκανε τή
Μικρά Ασία μιᾶ Χαμένη Πατρίδα γιά τούς Ἕλληνες
κατοίκους της, οἱ Μικρασιάτισσες κεντούσαν διηγώντας
μέ τήν κάθε βελονιά τήν ἱστορία τοῦ τόπου τους καί τοῦ
πολιτισμοῦ τους.

Μέ πλούσιες σέ χρώματα ὀλομέταξες κλωστές οἱ
Μικρασιάτισσες κεντούσαν περίτεχνα τήν Ἱστορία τους.
Τά Μικρασιάτικα κεντήματα εἶναι ἔργα τέχνης πού
χαρακτηρίζονται ἀπό σεβασμό στήν αὐστηρή διατήρηση
τῶν σχεδίων καί τῆς βελονιάς καί ἐπαναλαμβάνονται
σταθερά ἀπό γενιά σέ γενιά μέσα στήν ἴδια γεωγραφική
περιοχή. Τήν προέλευσή τους εὐκόλα τήν προσδιορίζεις.
Ἡ ἀνατολική ἐπίδραση ἦταν ἀναπόφευκτη λόγω τῶν
ἐθνογραφικῶν καί κοινωνιολογικῶν σχέσεων.

Οἱ τσεβρέδες, τό γνήσιο κέντημα, τό Μικρασιάτικο,
εἶναι Βυζαντινῆς προέλευσης. «Τσεβρές» εἶναι τούρκικη
λέξη. Λεγόταν γυρίνι. Ἐπίσης τό χρησιμοποιοῦσε γιά
δῶρο ἡ νύφη στό γαμπρό, ὅταν παντρεύοταν. Ἦταν
κεντημένο στίς δύο ἄκριες μέ ὀλόχρυσες ἤ ἀσημένιες
κλωστές καί πολλά χρώματα. Μετά ἔγιναν διακοσ-
μητικά στά σπίτια. Σ' ὅλα τά σπίτια εἶχαν κεντημένους
ὀλομέταξους τσεβρέδες.

Ἡ ἱστορία τῆς Μικρᾶς Ασίας εἶναι γραμμένη καί στό
κέντημα.

Ναδίνα Σαράφη Κακουλλή

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ

Μικρασιατικού κεντήματος

**«Μέ τήν ψυχή στά χέρια
ὁ Ἑλληνισμός κεντᾷ...
ἀπό τή Μικρασία στήν Κύπρο»**

Πολιτιστικό Κέντρο Τράπεζας Κύπρου, Λεμεσός
(Λεωφ. Μακαρίου Γ' 134)

Έγκαίνια:

Δευτέρα 14 Ὀκτωβρίου 2013, 7:30 μ.μ.

Διάρκεια Έκθεσης:

14-16 Ὀκτωβρίου 2013

Ὁρες ἐπισκέψεων: 10 π.μ.-1 μ.μ. καί 4-6 μ.μ.

ΧΟΡΗΓΟΣ:

Πολιτιστικές Ὑπηρεσίες
Υπουργείου Παιδείας
καί Πολιτισμοῦ

Υπό τήν αἰγίδα τοῦ
Υπουργοῦ Ἐνέργειας, Ἐμπορίου,
Βιομηχανίας καί Τουρισμοῦ